

El problema del sentit de la vida. Una pregunta recent

Grondin parteix de la impossibilitat d'una vida sense sentit. Des del moment en què s'interroga pel sentit o bé es qüestiona, es pressuposa que n'hi ha d'haver. Fins i tot, constatar l'absurd de l'existència humana com ho postulen els existencialistes, vol dir que donen un sentit molt fort a la vida. Camus, per exemple, en "El mite de Sísif", mogut pel seu gran amor a la vida converteix el càstig llegendari en una defensa a la integritat humana que consisteix en ser amo de la pròpia consciència i de la llibertat. Així, davant la injustícia de l'absurd de la vida humana, l'autor ens suggereix que mai no ens hem de rendir, que cal resistir amb lucidesa la injusta realitat que pretén enfonsar-nos.

Però, quin és aquest sentit que es pressuposa? De moment, aquest primer capítol només té com a objectiu principal aprendre a plantejar millor la pregunta pel sentit de la vida. Grondin se serveix d'un text de Nietzsche com a punt de partida perquè és el primer de parlar-ne de manera explícita. L'autor magnifica tres formes d'existència: la del filòsof, la de l'artista i la del sant perquè són, en certa manera, artesans dels seus propis destins. Són grans individualitats, formes de vida que s'allunyen de la vida del ramat. Així, sembla que associa la noció del sentit amb una forta concepció de la individualitat creativa. Per això, n'exclou els filòlegs que són com formigues necessàries a la mercè dels filòsofs.

Però, el que realment interessa al nostre autor és el sentit de l'expressió "sentit de la vida" que utilitza Nietzsche. De fet, aquesta expressió pressuposa que la vida pot ser llegida com un text i, per tant, susceptible d'una direcció i un sentit. La pregunta pel sentit és saber si aquest recorregut té un sentit i si el té quin és. És aquest sentit immanent a la vida? Ha de ser inspirat? S'ha d'inventar? Ens l'hem de prescriure?

L'home premodern no es plantejava el sentit de la vida perquè ho vivia de forma espontània. Però si aquesta pregunta és tan recent és perquè, ara, aquest sentit de la vida ja no li és propi i, per tant, resulta incòmoda i problemàtica. És una pregunta que té un cert risc perquè s'intueix una resposta que compromet personalment i, per això, la tendència és resistir-s'hi. Però preguntar-se pel sentit de l'existència té connotacions positives perquè vol dir que l'home es fa conscient de la seva contingència i precarietat. És una pregunta ineludible de la nostra raó; tenim necessitat d'una vida amb significat i ens sabem responsables de la nostra orientació. I és per això que la pregunta ens encalça i cal enfrontar-s'hi amb una actitud de respecte, fermesa i, sobretot, de sinceritat.

Observacions:

- Per a Grondin la pregunta pel sentit és universal. Però se li podria objectar que potser respon a una mirada des de la perspectiva occidental que té com a referència principal el cristianisme. L'articula de la mateixa manera per exemple la tradició budista?
- Un altre punt inquietant és saber si, prèviament a la verbalització de la pregunta, no és necessari un cultiu de l'esperit. Pot ser fecund el diàleg interior si no s'exercita? Podríem assegurar que la pregunta pel sentit és a l'abast de tothom?